

FINANSDEPARTEMENTET
Postboks 8008 DEP

0030 OSLO

Vår ref: 2020/401-2

Dato: 28.01.2020

Senja kommune - høringsuttalelse til NOU 2019:18 - skattlegging av havbruksvirksomhet

Sjømatnæringene utgjør selve bærebjelken i næringslivet i Senja kommune. Næringen er bredt sammensatt og omfatter fangstbaserte virksomheter med flåteledd, mottak og bearbeidelse innen råstoffsegmentene hvitfisk, pelagisk og reker. Havbruksdelen har de senere år hatt en betydelig vekst og omfatter hele verdikjeden fra produksjon av smolt til oppdrett i sjø, slakteri og videreforedling. Veksten innen havbruk, behovet for innovative løsninger og næringens høye verdiskapning, har gitt grunnlag for etablering av mange arbeidsplasser innen andre næringer med leveranser av varer og tjenester til havbruk.

Den samlede omsetningen for sjømatnæringene i Senja kommune er i dag på om lag 10 milliarder og kommunen er størst på eksport av sjømat i Troms og nr. 3 av 17 regioner i landsdelen, hvorav havbruksdelen utgjør i overkant av 2/3 av disse verdiene. Midt-Troms hadde i 2018 klarerte lokaliteter for oppdrett av laks med en samlet MTB p 125 000 tonn, hvorav en vesentlig del var lokalisert i sjøarealer i og rundt Senja.

I Senja kommune driver havbruksnæringen virksomhet innen hele verdikjeden. Dette har bidratt til etablering av arbeidsplasser innenfor en rekke fag og bransjeområder, i virksomhetene selv, men ikke minst innenfor andre virksomheter som leverer varer og tjenester til næringen.

Havbruk er den viktigste verdiskapende eksportnæringen i kommunen, men har også blitt selve driveren til etableringen av en omfattende næringsklynge med et stort antall leverandørbedrifter. Dette sammensatte arbeidskraftbehovet er helt avgjørende for at Senja kommune skal klare å snu en negativ befolkningsutvikling. Havbruksnæringen har også utviklet seg til å bli den viktigste næringen for Senja kommune mht. sysselsetting og skatteinngang.

Det er dette bakteppet som gir oss et grunnlag for å uttrykke stor bekymring over de forslag som fremmes i NOU 2019:18, og hvilke negative konsekvenser disse vil kunne få for vår kommune.

Senja kommune er uenig i flere av de premisser som flertallet i utvalget legger til grunn for sitt forslag om en særskilt grunnrentebeskatning av havbruksnæringen. Det har vært en bred politisk tilslutning til å foreta en generell reduksjon i selskapsskatten, for å demme opp for at selskapsetableringer og investeringer flyttes til andre land. I dag produseres allerede ca. halvparten av atlantisk laks utenfor Norge og det skjer nå en rivende teknologisk utvikling som åpner for lønnsom produksjon på land og

til havs og i stor grad nærmere laksemarkedene. Lang avstand til markedene betyr mindre konkurranseevne både på ferskhet og regularitet. Senja kommune mener derfor at flertallet sin forutsetning om at oppdrettsvirksomheten er såkalt «immobil» ikke er riktig. Denne forutsetningen er helt sentral for utvalgets senere forslag om en slik særskatt. Havbruksnæringen har de senere år hatt svært god lønnsomhet, men dette skyldes i hovedsak markedsmessige forhold og en svak norsk valuta. Tidligere kriser og år med svake resultater betyr at den lønnsomheten man nå opplever ikke er et varig trekk ved næringen som gir grunnlag for en slik særskatt.

Næringens tilgang og bruk av sjøarealer kan derimot gi grunnlag for en arealavgift til de kommuner som gjennom sitt planverk prioriterer å legge til rette for slik virksomhet, jf. våre forslag nedenfor.

Havbruksaktørene har de siste 5 år foretatt investeringer i anlegg og industriproduksjon på Senja i størrelsesorden 1,5- 2,0 milliarder. Disse beslutningene har vært avgjørende for næringens bidrag til sysselsetting, kommuneøkonomi og derved opprettholdelse av offentlige tjenester og bosetting. Næringen er nå preget av stor endring og innovasjon, og næringsaktørene må derfor over tid foreta nye investeringer for å opprettholde den virksomhet som i dag gir disse positive effektene for nærings- og samfunnsnivå på Senja. Utvalget synes ikke å ha tatt i betraktning at en særskatt vil påvirke aktørenes fremtidige evne og vilje til å treffe slike investeringsbeslutninger. For mange av våre lokalsamfunn er havbruksvirksomheten selve bærebjelken for opprettholdelse av bosetting. Et fall i investeringer i næringen vil derfor få langt større effekter for Senja kommune enn for kommuner og bysamfunnsom som har et mer sammensatt næringsliv.

Havbruksaktørene i kommunen har som hovedregel virksomhet i hele næringskjeden, fra oppdrett av smolt til slakteri og videreforedling. Oppdrettsvirksomheten i sjø har de senere år hatt høy lønnsomhet, mens virksomhetene i øvrige deler av verdikjeden har hatt en markert svakere inntjening. Når større investeringsbeslutninger skal treffes, har næringsaktørene sett på en samlet inntjening i hele virksomheten, og dette har bidratt til at større investeringer er foretatt også for industrivirksomheten, selv om inntjeningen her har vært moderat. Grunnrenteskatten sin karakter, der man særskilt beregner og beskatter oppdrettsvirksomheten i sjø, vil svekke aktørenes evne til en slik helhetlig tenkning, noe som særlig vil ramme lokalsamfunn i kommunen.

Senja kommune vil derfor sterkt advare mot innføring av en ny statlig grunnrenteskatt eller andre særskatter som vil svekke havbrukets konkurranseevne og redusere investeringer i våre kystsamfunn. Senja kommune vil i likhet med mindretallet i utvalget, representantene fra LO, KS og NHO, anbefale at vederlag for nye oppdrettstillatelser fordeles mellom kommuner, fylkeskommune og stat, basert på de gjeldende fordelingsnøkler gjennom Havbruksfondet. Fondets tilganger bør derimot styrkes gjennom en areal-/festeavgift i samsvar med den modell som er foreslått av Nettverk for fjord- og kystkommuner (NFKK) og som er gitt tilslutning fra Sjømat Norge og Norsk Industri. Disse ekstrainntektene til fondet må tilføres kystkommunene som gjennom sitt planverk har lagt til rette for havbruksvirksomhet.

Med hilsen

Tom Rune Eliseussen
Ordfører